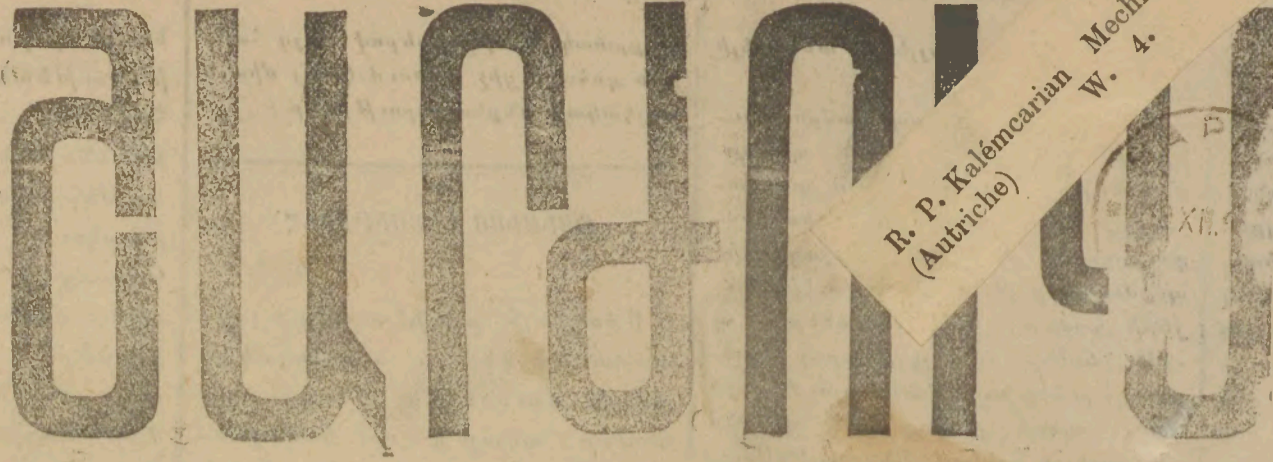

ՔԱՏԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պուշկարիոյ համար	12 ֆր.
Յարկիակ	6
Վեցամսեայ Արժանահամար	15
Վեցամսեայ համար	8
Անկերիկայի համար	3 ֆր.
Վեցամսեայ	1 50

Իրանուզնան տղր առաջին երեսին համար 40 ս. իսկ վերջին երեսին համար 20 սանթրիմ է. երեսին աւելի ահիզանկերու համար 20 0/0 վեղյ կըզայ:

Վառնայի համար ձեռք 40 սանթրիմ

R. P. Kalmencarian Mochibharistengasao (Autriche) W. 4. VI.

Նամակ եւ դրամ որդի խմբագրութեան հասցիին

Редакция на вѣстникъ „Шаржумъ“ Варна

Redaction du journal „Char om“ Yarna (Bulgarie)

Պուշկարիոյ համար ձեռք 15 ՍԱՆԹԻՄ

Արժանահամարի համար ձեռք 20 ՍԱՆԹԻՄ

Գրութիւնք եւ լեզու սրտի

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՔԻՆ. ԲԱՂՍԵԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՍԱՐԱՅՈՒԻ ԶՈՐԵՎՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹՊՐԵՐԸ

«ՇԱՐՈՒՅՑ» Ի ՔԱՏԱՆՈՐԻ ԳՐՈՒՈՂԸ ԲԱՃԵՆԻՒՆԸ ՊԵՏԻ Ե ԿԱՆՈՒԿ ՎՃԱՐԷ

ՅԱԿՈՐ 4. 2. ԿԱՐԱՊԵՏԵՍՆ
(Սարափ) Վ.Ս.ՌԵՆԱ
Զանազան ընկերութեանց արժեքներ կը գնէ:
3-12

ԲԱՑ ՆԱՍԱԿՆԵՐ
Իաշնակցական Ընկերներին
2

Ընկերներ, անցեալ յօղաձում շեշտեցի մեր կեանքի դառն իրականութիւնը և մեր կացութեան վտանգաւոր, բայց ոչ յուսահատական լինելը:

Այս կացութիւնը վտանգաւոր է, բայց յուսահատական չէ. ահա թէ ինչու:

Յեղափոխական նախնական քայլերի առաջին նպատակն է ստրկացած ժողովրդին ապստամբական ուղի մէջ դնել. ու այսօր մեր յեղափոխութիւնը իր ծրագրի այդ առաջին մասը եթէ ոչ ամբողջովին, գոնէ կիսով չափ իրականացրել է. Ձեր նայած մեր վերջին շարժումներն անաշուղտ հետեւանքներն, չը նայելով դառն իրականութեան այսօր հայ ժողովուրդը թէ ծածկաստանում, թէ կոտորած և թէ արտասահ մանում աւելի յեղափոխական է քան երբ և իցէ. բեկկցե՛նք անկան նախնական շատ քիչ են լսում:

Այդ փաստում է թէ այսօր հայ յը աւելի գիտակցօրէն դէմ է մեր բռնաւորներին անտանելի լըծին և աւելի տրամադիր այդ անտանելի և ամօթալի լուծը թօթափելու: Եւ ահա ժողովրդական այդ բարձրացած ոգին ու տրամադրութիւնն է որ հրամայական կերպով ազգարարում է թէ՛ մեր ազատագրական գործը թէ՛ եւ վըտանգուած թշնամու յանկարծակի հարւածներով, յուսահատական չէ. ու ընդհակառակը թերեւ շատ յուսալի, եթէ միայն մենք ընդունակ լինենք վտանգները չեզօքացնել և ստեղծել որչափ հնար է գործունէութեան այնպիսի միջոցներ ու պայմաններ որ ժողովրդի բարձրացած ոգին ու տրամադրութիւնը առանց այս ու այն կողմ չեղվելու ուղիղ նպատակին դիմէ:

Յեղափոխական մարմինները

գերագոյն պարտականութիւնը պէտք է լինի չորս աչքով և ամբողջ ուշքով հետեւել որ ժողովրդային ոգին թուլացնելու նպատակով միջադէպեր չստեղծվին այլևս, ի հարկէ որչափ այդ կախած է մեզինից:

Պարզե՛ք այժմ թէ մեր կացութեան վտանգաւորութիւնը ինչու՞ն է կայանում. որովհետեւ կարող են գտնվել մարդիկ, որոնք մեզ կը պատասխանեն—եթէ ժողովուրդը յեղափոխականապէս աւելի բարձրացել է, էլ ի՞նչ վտանգ կարող է լինել: Ըստ երևոյթի մեր հակադիր պատասխանը իրաւացի կը լինի, իսկ իրապէս ոչ. ահա թէ ինչու:

Այս, ժողովուրդը բարձրացել է. բայց մեր շանքերին հակադրող պայմանները ոչ միայն չեն փոխվել, այլ թերեւս աւելի վատթարացել են: Երկրում այլևս այնքան դիւրութեամբ չէ կարելի դործել, որչափ առաջ էր. այն հայ վայրերը որտեղ որ մենք կարող էինք ապստամբական կռուաններ ստեղծել, այսօր աւելի աննպաստ պայմաններ են ներկայացնում քան երբ և իցէ: Այսօր մենք պէտքի վայրերում աւելի քիչ զէնք ունենք քան երբ և իցէ. որովհետեւ զէնքերը կամ փչացան կամ թշնամու ձեռքը անցան: Եւ որպէս այսօր նոյնչափ անտարբեր է մեր հանդէպ, որչափ առաջ էր, որովհետեւ եւրոպական շահագրգռական նպատակներն ու բնաւորութիւնը փոխված չեն, ինչպէս բաւական որոշ կերպով գծված է այսօրվան անարժու՛մի մէջ արտասպա՛ված ուսական նշանաւոր թերթի յօղաձում: Ահա այս աննպաստ պայմանների պատճէջի առջեւ կանգնած է ոչ նախորդ ստրուկ, անտարբեր հայ յը, այլ յեղափոխականացած, վրէժով այրված մի տարր, որը ստեղծութիւն է զգում դէպի ամեն ոք, ով արդելք է հանդիսանում իր ազատագրութեան գործին. վրէժով դրական քայլերին, զլւած է իր անձնական և ցեղի անտանելի կացութիւնից

տրամադիր է ամեն վայրկեան. ամեն րոպէ իր գլուխը պատնէշին խփել, նրան քանդելու և դէպի մեծ նպատակը ճանապարհ բանալու համար:

Սակայն գլխով պատնէշներ չեն քանդվում, որքան էլ գլխի տէրերը եռանդուն անձնէր և անձնազօր լինին:

Եթէ մեր յեղափոխական մարմինները անընդունակ գտնվեն իրենց գլուխներով պատնէշներ քանդելու տրամադիր յեղափոխական տարրին ղեկավարելու գործի մէջ, ահա այդ վայրկեանից մեր ազատագրական գործը վտանգված է, այդ վայրկեանից բացվում է աւելի խոշոր կատաստրօֆների դուռը մեզ համար... խոշոր կատաստրօֆներ, որոնց մեղմացնելու, նրանց անհրեժա զոհերի թիւը պակասացնելու անկարող վիճակում ենք գտնվում մենք մեր ներկայ թոյլ ուժերով:

Ժողովրդների ազատագրական գործունէութեան մեծ շրջանում ֆազեր, փուլեր կան որ չափազանց եռանդը նոյնչափ զնասակար է, որչափ չափազանց թուլութիւնը. եւ կարծում եմ որ այսօր մենք այն շրջանում ենք գտնվում որ անտեղի և աննպատակ եռանդուններին պէտք է զըսպենք, որովհետեւ ոչ մի դրական փաստ չունինք, թէ այդ եռանդը խոշոր պանդվածային պոռտիւնով պէտք է արտայայտվի ու, գոնէ մասամբ, իր բարոյական արդիւնքով, համապատասխան լինի անխուսափելի հակահարւածներին:

(Շարունակելի) ՎԱՐԴՕ

ՌՈՒՍ ՅԱՌԱՋԱԴԵՄ ՄԱՍՈՒԼԸ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՇԱՐՈՒՅՑՆԵՐԸ

— ( ) —
Մօսկուայում հրատարակվող Ռուսկիա վեցուսուսի թերթը՝ հոկտեմբեր 23ի համարում հետեւեալ տողերն է գրում թուրքիոյ բաժնի մէջ —
Բ. Դուռը կարգադրել է որ Սա...

Հին եւ նոր ՀԱՌԱՍՏԻ

Ներք. Աստուած, ներք որ ես, Ա՛յ չեմ կրնար հաւատալ քեզ. Զիտոյ հաւատքն, տիտուր խարկանք, Ամեն խնդում մարեց մէջէս:

Ա՛յ չեմ կրնար հաւատալ թէ դուն Զօրավիգ վե՛նն ես տրկարին, Թէ կը լսես ձանք անոնց, Որ սրտանց քեզ կը պաղատին:

Կը յիշե՛ս, Տէր. քանի տխուր Գիշերներ վառնեցի անքուն՝ Լոկ բանալով աղօթքներ ջերմ Մեծափարթամ գահիդ անհուն...:

Քեզդէ, ո՛վ Տէր. չը խնդրեցի՛, Ընել մեզի՛ ակը՛ մեր երկրին, Որով մենք ալ այցոյ նման, Ազատ շունչ մ՛տանէինք կրկին:

Հարիւր հազար զօհեր տուինք, Մեր հառաչով ամբողջ երկին Սասնեցաւ. Բայց, ա՛սող, դու՛ն ինչ մնացիր այս ամենքին՛:

Զաւկիդ դըրած փրչէ պսակն Եղաւ օրուան խաղը մերին, Ան չը դրաւ. սակայն, մէկ ժամ,— Մերը կանգնի վեց հարիւր տարին...:

Ա՛յ չեմ հաւատար, բարձեալ Սրբայ, Թէ բարիք կայ Քեզդէ՛ մէկին, Թէ Դուն էիր ծնունդ տուողն Մեր քա՛ղ նախնեաց վեհ բանակին:

Բա՛ւ է այլևս. բա՛ւ է որքան Պաշտեցինք Խաչ, Աւետարան, Բա՛ւ է որքան հեղ աղօթքով Լցինք մեր ժամն ու սրբարան...:

Ա՛յ հիմա Ձեր Երրորդութեան՝ Ունինք մեզի՛ անոնց փոխան, Հաւատքն Զէնքին ու Արիւնին, Հաւատքը սուրբ Ազատութեան:

Ու կուսանե՛ք, տեսնել կրկին Վեհ պսակուն մեր հաւատքին,— Զէնքին, Արեան, Ազատութեան Պարգած վե՛մ գրօշն յաղթակտն:

Մ. Յոյակ

սուներ երկու գաւառակներում, որոնց բնակչութիւնը աւելի քան յինչու և չորս փոքրիկ ամրութիւններ: Այդ միջոցի նպատակն է անկարելի դարձնել ապագայ ապստամբութիւնները: Բ. Գուռը փորձեց հայերին անխնայաբար դարձնել երկու միջոցներով, բայց Եւրոպան այդ միջոցները չատ էլ յարմար չը գտաւ. 1895 թ.ին Սուլթանը ուզեց Սասունի բնակչութիւնը ջնջել, իսկ անցեալ ամրան լեռներին քշել և բռնակցեցնել Մուշի դաշտում, որպէս զի ամեն ժամանակ նարաբարութիւն ունենար նրանց զինուորներով շրջապատել և խտուրթիւնները ենթարկել: Բայց Եւրոպայի ճնշման տակ այդ երկու ծրագիրներն էլ չիրագործվեցին. այժմ փորձում են Սասունցիներին սանձադրել ամրութիւններով և ամրաքերը իրենք էլ զիտեն որ այդ բոլոր նպատակին հասցնող լաւ միջոցներ չեն, սակայն նրան դիմում են ուրիշ աւելի նպատաւոր միջոցը չունենալու պատճառով: Լեռները մէջ փոքրիկ ամրութիւնները աւելի վտանգաւոր են զինուորների քան թէ ապստամբողները համար, ինչ որ ապացուցեցին Ձէյթունի դէպքերը 1894 թ. ապրիլին, երբ հայերը ջուրը կըտրելով թրքական ամբողջ զորայւթը, անձնատուր լինել ստիպեցին:

Նոյն թիւերը հոկտեմբեր 28ի խմբագրական քաղաքական տեսութեան մէջ գրում հետեւեալը. —

Ըստ երեւոյթին հայկական ազրատամբութիւնը թուրքայաւում խաղաղացած է: Դոնէ արդէն բաւական ժամանակ է որ մամուլի մէջ չէ խօսվում պատերազմական գործողութիւնների մասին իսկ ապստամբութեան վայրից եկած վերջին տեղեկութիւնը այն է որ թուրքերը լեռներում երկու զորանոց և չորս փոքրիկ ամրութիւններ են շինել որպէս զի ապրս-

տամբութիւնները այլեւս անկարելի դարձնեն:

Այն յոյսերը թէ ապստամբութիւնը կը հրաւիրէ Եւրոպական պետութիւնները ուշադրութիւնը բազմաչարչար հայ ժողովրդի վրա դեռ չարաբացան, որովհետեւ միջազգային պայմանները շատ աննպաստ էին հայերի համար: Պետութիւններից ոչ մէկը ներկայումս, չէր կարող տրամադրի լինել եռանդուն ճնշում գործ դնել Լայերի քաղաքական վիճակը բարեփոխելու համար: Անգլիային Սուլթանը անվճարականութեան մէջ է պահում նրանով, որ շատ էլ չէ հերքում Սեւ-ձովեան նաւատորմի առջև Դարգանէլը բանալու կարելիութիւնը, Գերմանիան այժմ քան առաջ զբաղված է Բաղդատի երկաթուղիի տարիք օգուտների հաշիւովը, Իտալիան զինուորներ է սպասում Ալբանիոյ մէջ, Ռուսիան ամբողջովին զբաղված է Մ. Արեւելքի գործերով, Աւստրիան շափազանց շահագրգռված է Մակեդոնական խնդրով: Ֆրանսան միակ է մնում և անկարող որոշում տալ ու ել լուրջ բան անելու:

Առ հասարակ հայկական հարցը պետութիւնների աչքում շատ չնչին է երեւում համեմատած այն հոգեբերի հետ որ պատճառում են զուանցեաներին Մանուրիայի պատերազմը և Հուլի միջադէպը:

Բայց ոչ Սասունի մէջ շինված ամրութիւնները ոչ էլ Եւրոպայի անապրեթութիւնը ի հարկէ չեն նշանակում թէ հայկական հարցը այլեւս գոյութիւն չունի: Եւս պէտք է շարունակէ գոյութիւն ունենալ, քանի որ թուրքի բռնակալութիւնը գոյութիւն ունի և քանի որ հայերի կեանքը և սեփականութիւնը ապահովված չէ:

Վաղ թէ ուշ հայերը կրկին կապտամբեն իրենց մարդկային ամենատարական իրաւունքները պաշտպանելու համար: Եւրոպան պէտք է ըմբռնէ որ հայկական հարցը չէ կարելի խեղդել ոչ թրքական թնդանութիւններով և ոչ

էլ քրտական նիզակներով, այդ հարցին գոհացուցիչ լուծում կտայ միայն հայկական ինքնավարութիւնը:

ՌՈՒՍՈՅ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Մօսկվայի բրոֆէսորները յայտարարած են որ ուսանողական խոռվութիւններէն ազատելու համար, պէտք է որ համալսարանին ինքնավարութիւն տրուի: Սակայն այդ տեսակ ինքնավարութիւն կարելի պիտի ըլլայ միայն այն պարագային, երբ Ռուսիոյ ներկայ քաղաքական կազմակերպութիւնը փոխուի:

Մինչ ուսակական բրոֆէսորները, քաղաքային բորհուրդները, պեմսովոնները գրեթէ սահմանազրական ռէժիմը մը ստեղծելու կը ձգտին:

Յարը իր ծերակոյտին հրովարտակ մը կուտայ, որով կըսէ, եթէ պէտք կըզգացուի վարչական փոփոխութիւններ ընել, պէտք է որ ընել: Թէկուզ ատով օրէնսդրութիւնը հիմնովին փոփոխութեան ենթարկուի: Այժմ բարձրագոյն վարչական մարդոց մէջ ընտրուած յանձնախումբ մը քննութեան առած է դիւղական ազգաբնակչութեան վերաբերեալ կարեւոր խնդիրներ, հիմնուած զանազան գաւառներու գիւղատնտեսական կացութեան քննութեանց վրայ: Այդ ճիւղին վերաբերեալ ստեղծելիք օրէնքները պիտի համաձայնութեան մէջ գտնուին կայսերութեան ընդհանուր օրէնքներուն հետ: Են, տոյ միջոցներ ձեռք պիտի առ-

նուին որ բոլոր օրէնքները իշխանութեանց կողմէն խտուրթէն հետեւուին: Այն անձնատուրութիւններուն, որոնք կամայականութեան շնորհիւ փաստներու ենթարկուած են, փաստները պիտի հատուցուի: Տեղական ժողովները պիտի մասնակցին վարչական այն գործերուն, որոնք քաղաքական գոյն չունին, և այդ ընթիւ համար անհրաժեշտ ինքնավարութիւնը պիտի ունենան:

Իրենց այդ աջակցութեան համար շահագրգռուած շրջանակներէն պեմսովոններուն նմանող խորհուրդներ պիտի ընտրուին: Դատարաններուն առջև քաղաքացիներուն հաւասարութիւնը պահպանելու համար, զատարանները աճէն տեղ հաւասար տարածանք պիտի վերածուին և գատարանին անկախութիւնը պիտի ապահովուի:

Կը յայտարարուի նաեւ որ գործադրները հովանաւորելու օրէնքներ պիտի ստեղծուին, վերջիններս պետական ապահովագրութիւն պիտի ունենան: Վարչական իշխանութիւններու գաւառական իրաւունքները պիտի սահմանափակուին. պիտի վերաբերուին և փոփոխութեան ենթարկուին ոչ ուղղափառ բնակիչներուն, օտարականներուն և մամուլին իրաւունքներուն վերաբերեալ օրէնքները:

Նախարարական խորհուրդը պարտաւորուած է փութով ստուգանալ իր այս ամէնը և միջոցներ առաջարկել զանոնք գործադրելու համար:

Ա. ԱՍԳԻՏԵԱՏՐՈՎ
ՎԻՍՏՐՈՒ Ա. ՊԵՎԼՈՎԻ Ա.
— 0 —
(Տօնախմբութիւն)
— 0 —
(Գրագրական յիշողութիւններ)
— 0 —
(Թարգմ. ուսուցիչներ)
— 0 —
Բ.

— Իմ սենեակումս, եթէ վառելիքը չը խնայեմք, շարունակեց Վիկտորիան, տաքութիւնը, նոյնիսկ ամենակատաղի ցրտին, կարելի է 12 սատիճանի հասցնել: Այ, անցեալ ձմեռ վատ էր. երբ ձնեղի ցրտերն սկսեցին, Չափազանց շտտ փայտ վառեցինք, լաւ որ ձրի էին, իսկ ջրը չէր ընչորովին: Այդպէս որ միջոցներով տաքանալու մենք երեքով էս, Արինան Ծեօգորովեան եւ խոհարարուհի Անիան մի սենեակում էինք տեղաւորվել: Մութը շուտ է ընկնում, պատուհանները մատի հաստութեամբ սառցով էին պատված, մոմերը վեր-

ջանալու վրա են, ափսոսում ես վառել, զրամ արժեն...

Երեկոյեան ժամի ծին ապուրը ուտում էինք եւ իսկոյն պառկում քնելու: Երեքով միատեղ, մուշտակները տակ: Դուք տեսաք, իմ մահճակալս պայտնական, հսկայական է. Անիան հսկայ կին է, քայող վառարան: Արինա Ծեօգորովեային Աստուած մարտնով չէ խնայել. Ահա նրանց մէջտեղում ցորտը ինձ հասնել չէ կարող: Իսկ առատուուն զարթած միջոցներս, ջուրը սենեակի մէջ արգէն սառած է. Վեց շարաթ այդպէս սպրեցինք:

— Զէ կարելի ասել որ հաճելի եւ ուրախ է:

— Այո, շատ վատ. մանաւանդ գիշերները... Երկար մտայ... մութէն Գայերը պարտեղի ետեւում ոտնում են, քամին օտնում է, Անիան խորճմիտացնում է, Արինան նոյնպէս, իսկ ես ժամի 10ի մօտերը արգէն բուրս առած եմ, ու ոչ մէկ այգիս մէջքուն չը կայ, իսկ մօտումս, ինչպէս առասպելական աղէէսի մտքում, Լընա ջրհորի յատակի վրա էր նըստած. հազարներ խոհեր կան... Հակառակը հարեւանները էլ ոչ ոք այդ միջոցներին չէր գալիս, ուր կարող էին ընդունել նրանց: Զէ կարելի հիւրերին գայելի պէս ցրտին տալ, Գար. նանամուտին եկաւ Պօզարեւկօն, զովք նրան ճանաչում էր:

— Ոչ, ծանօթ չեմ:

— Տուրքերի հաւաքման վերատեսուչը: Անուշիկ մէկն է. բայց շատ զուգով. միշտ կարծես քորոցներով ամրացած. ու ճշգրտաբար զգուշու շափուհ, ուրախ եմ նրա այցելութիւնով. հիւրասիրում եմ ինչով կարող եմ գրուցում ենք. ծիծաղում ենք, երկուսս էլ լաւ տրամադրութեան մէջ ենք, կարանտինից նոր ազատվածները պէս: Ու յանկարծ խօսակցութեան մէջ տեղում, իրեն յատուկ ակնածանքով ասում է. — ներքեք Վիկտորիա Պավլովնա, բայց մեր բարեկամական շարաքրութիւնների հիման վրա, ես թոյլ եմ տալիս ինձ ձեզ նկատելու թէ արդէն երորդ անգամն է որ քեզի փոխարէն «ամա» էք գործածում. երկու անգամ ձեռքով շրթունքներդ սրբեցիք, յետոյ ծիծաղած միջոցիկ, կողորդով էք ծիծաղում, ձեր յարգելի Արինա Ծեօգորովեայի յար եւ նման... Եւ առհասարակ ձեր տան մէջ սկսել է սարսափելիօրէն գեղջիկուհու հոտ փշշել... Ահա թէ որչափ եմ վայրենացել Վիկտորիան ծիծաղեց գլուխը օրորելով. ու շարունակեց:

— Ահա իմ սեղանատուներ, Պահանջկոտ մի եղէք. հարուստ եմ ունեցածովս:

Մենք հասանք կանանց մարդագետներին, որի վրա, երկու յայտնիներին

մեծ իփերի տակ, որոնց ճիւղերը իրար էին խառնված. ու կապոյտ, ձեր մակ ծաղիկները բուրբուր էին, ուղղակի խոտի վրա սփռոց էր փռված, թէեւ մաշված Յոթի շապիկի պէս, բայց մաքուր. սփռոցի վրա փայլում էին շիշերը, կօնկրովները թիթեղեայ ամանները, դանակները եւ պատառաքղները... 15ի չափ տղամարդիկ զանազանակերպ տարիքով եւ զգեստներով թաւալել էին յայտնիներին շուրջը զանազան դիրքեր բռնելով: Աղմուկը զորս զու պատերիցն էր:

— Նստեցէք, Ալեքսանդր Վալենտինովիչ, ասաց Վիկտորիան, նստելով գետին, կամ աւելի ճիշտը պարկեցէք: Դուք միշտ Հոռոմի մասին էք գրում, այնպէս որ այս տեսակ կեցողված քները ձեզ չը պէտք է գարնանցնեն: Մի խօսքով տեղաւորվեցէք եւ կշտացէք: Խորհուրդ եմ տալիս զբաղվել մազաներով: Նրանք եւ զինին իմ մօտ միշտ լաւ են լինում: Ես, ճիշտն ասած, չը գիտեմ ինչպէս են իմ մօտ գտնվում այդ գիւնիները եւ մազաները, բայց շատ մեծ կասկած ունեմ որ բերում են նրանք: որոնք իմ ճաշը չեն սփռում եւ պատում են գիւնին ու մազան: Այդ փաստում է բերողներին նուրբ ճաշակը եւ երաշխաւորում է մօտաների լաւութիւնը: Որովհետեւ, նախազգուշացնում եմ

Անոր հետ միասին կառավարութիւնը հազորագործութիւնով մը կը յայտարարէ որ շատ մեծ խտուածութիւն պիտի պատժուին անոնք որոնք կը մասնակցին բարեկարգչական շարժումներուն Պատմելու արտանքի նախաձեռնողներ կը նկատուին ինքնավար ժողովներու նախագահները (կիսամոտաբաշխութիւնը) և ասոնց կը յիշուի իրենց իրաւունք սահմանէն դուրս ելլալը, ինչպէս և կը մասնաշաղկապ մասնախմբի գիւնքը լուրջ բռնելու պարտականութիւնը:

Այս քայլերը ուսումնական տարածքներ կը ստեղծեն կուսակցական միանգամ եւս բնորոշել միապետական սեփականութիւնը: Երանք զգաստացած և մարդկային իրաւունքները զիտակցելու աստիճանին հասած ժողովրդի բնութագրումէն սահմանակամ, մէկ կողմէն ալ շուշելով իրենց գործերով վայելած սանձարձակութեան զրկուիլ, կը տատանուին ու միջին ճամբաներ կը նորոգեն, զարթոյնքով փորձանքները քիչ մըն ալ յետաձգելու համար:

Մէկ կողմէն ծարր կը յայտարարէ որ ինք պատրաստ է որոշ զիջումներ անել իր իրաւունքներէ, միւս կողմէն ալ կատարութիւնը սպասելիքներ կը կարգադրուի ընդունակ և կարող տարրերուն, ըսել ուզելով թէ՛ դուք իրաւունքներ իրաւունք չունիք, զուք պահանջներ չունիք իրաւունք չունիք, ձեր անտանելի կացութիւնը փոխելու նպատակով, այդ մեր միասնական

ձեզ իմ ճաշ միշտ ամենավառն է, և իմ ապուրիս ճաշակուելը, ինձ վերջնական անգամ ստիպում է իրաւասար հեթանոսութեամբ թափանցիկ թէյի և համարեայ կարկանդակների վերաբերմամբ: Արտիկետե Գառն պատրաստում է խոհարարների և ներսան, որը կարողանում է միւս հարազատ է համարում իսկ ոչխարի գոմարով պատրաստած կարկանդակը երկրագործի բոլոր կարկանդակներից գերազանցը: Սա, Անիկիկա Արտիկետե, այդ սեանողը, որ ձեր ձախ կողմում—Անիկիկա, թափելը տուր նոր հիւրին, նա չէ կծու, գիտէ ինչ կրպակի բաներ են այդ կարկանդակները, որովհետեւ Անիկիկան, իմանէք իր երկտասարդութեան պատճառով, չէ կարող անտարբեր կերպով գիտել ուրիշ փութ կշտող կեռը, և Անիկան էլ Անիկիկայի երկրպագութիւնից գո՛, նրան կերակրում է խորհրդէնով:

—Համա ներկայացնել գիտէք, ծիծաղեց ուսանողը, սիրուն գանգրակեր եւ բարի կապոյտ աչքերով մի երկտասարդ: Ու այսպիսի ծաղրական տօնով Վիկտորիան ինձ ծանոթացրեց իր սպայակոյտի հետ, ի՞նչու որոց և կ'պիկնէր ինչ որ Շէլլեյովի հետ, որոնք մեզինց բաւական ուշ եկան կայարանում ձեր չը գտնելու պատ-

տիրոջ գործն է և ան է որ ձեզի բարեբան պիտի ըմբոշխնէ ու անախտ իր հրովարտական կը խոստանայ:

Սակայն ասանկ պարագաներու մէջ միջին ճամբաներ ընտրելը իսկ կը փաստէ որ ուսումնական տակաւ միասնական ու ինքնավար շին օրերը մասնաշաղկապ են և ժողովրդին ու միապետին միջեւ իրարաւունքներու ու սանձարձակութիւններու մաքսաձան վերջին փախիլն մէջ կը գտնուի Անուսատանը:

Խնդիր է թէ ով պիտի լուրջաց հանդիսանայ, արդեօ՞ք միապետական ու ինքնավար ներկայացուցիչները և ինքնակրկանները չը պիտի տքնին խորհրդարան սուրբութիւններով ուսումնական կերակրել միջեւ ճարտարական պատերազմին վերջը, ու յետոյ իրենց ժանիքները աւելի սրած նետուին ինքզն ուսումնական վրայ:

Տեսնանք:

ԱՐՅԱՆՔՈՑ ԱՆՅԱԼԷՆ
ՊԱՏՈՒԵԼԻՆ
—)o(—
Տոյ գկայսերն կայսեր Յիսուս
(Կարանդէքս Պատուելի Թուժաններն)

Անդին հայտնի է ցաւատան մահաթոյն աշխարհին մէջ, անկուշտ վամպիրը, շաւականալով միայն ծծել ու շորցնել հայ քաղցր արիւնը, հիմա գիտեր ու լճակներ կը կատուցանէ անով: Նէմէսիսը իր ատելութեան ու վրէժի բովանդակ ժէսթը ճառով:

—Սա իմ ունեցածը վերգրել առող պարտաւէր տրեւոյ ամուսնու բորեկամն է ասելով ներկայացրեց Շէլլեյովին, կոտնաչափոյն մի շէկ տխուր եւ անօթի արտայայտութիւն ունեցող մի պարոնի: Իսկ սա էլ նոյն ինքը ամուսնուն է, շարունակեց Վիկտորիան ներկայացնելով կէլէյովին, որը Պուգաչեւին էր նմանում իր սեղմումով, ոգնափչերի նմանող մազերով, փարթամ մորուքով եւ խեցգետնի աչքերին նմանող աչքերով:

—Կէլէյովի, Ալեքէյ Ստեպանով, հիւսիսը ու հասա ձայնով արաստանց նա—այստեղի հողատեր: Վիկտորիա Պավլովնան վրա բերեց —«Ապարդիւն սիրոյն ջանքեր» մակերիով: Ի՞նչ սա աչքով Շէլլեյովից ցոյց տալով՝ «Յարձակում անպէտք միջոցներով»:

այդ գոմարը հոսին վրայ թափել կատուանայ, երբեմնի սրբազան ու խնկելի հայ բնագաւառը իսլամական լիկը սատուրնալիայի հարգումով մը գարձեր է, — հայրեր ու զուպի ներ կը սորթուին կը գիտակցան... մայրեր ու աղջիկներ կը լլկուին, կը պղծուին, կը սաճարապղծուին: — Նէրոնիան սարեչըման վրային վերակենդանացի է թիւրք ու թիւրք սաղախներու ձեռքով... Իսկ ասդին Ազատ եւրոպայի անուգ միջնորդներն տակ, այդ արիւնին ու գիտակցութեան, այդ մայրերուն ու հայրերուն, այդ որբեւորներուն ու որբերուն գործարար պիտի ճանաչուին, ստեղծարարան յաջողութեան հրէշաւոր անհոյզ մը վարակուած, նորանոր միջոցներու վրայ կը մտածեն գիշեր ու ցորեկ, անքուն ու անհանգիստ... Սեփական նորագիւտ բախշեղներ ձեռք ձգելու ետեւէ են անոնք, իրարու հետ մրցելու, առաջու թեան զարկին խլելու, մէկ կողմէ սաղախը՝ ապարկելի տիրանալու համար... Իրենց հրէշացած որովայնները պարտաւորներու ու սպարակները ունեցնելու անգուսպ ու բուռն քղանքով... Հայ տառապանքը անուրբի հանած են անոնք, հայ ցաւը, խեղճութիւնն ու թշուառութիւնը ցոյցի դրած, ու մրցումը ճակատագրական է, զարհուրելի, գեղանաբար ու պղտուիլի...

Այդ ու կին, դէմ դէմի նստած, խորին մտախնայութեան մէջ են, Մանր նախագաղափար մը գրեցինք այդ թախտալի գիտակցութեան մասին: — Բերեմք մը, վերջապէս խեց այդը արիւն շարաւաք լաւութիւնը կը յաջողե՞ք արդեօք, կը շահե՞ք արդեօք, աւելի ձեռնառու կ'ըլլա՞յ, աւելորդ ծախքեր չե՞ն բացուի, աւելորդ միջոց չե՞ն հանդիպել, հիմա կ'ընէ տարբերութիւն մը կ'ըլլա՞յ արդեօք... Իրաւ է, որ աւելի փայլուն հետեւանք կը իստատանայ, սա...

—Ու դեռ օտար մարդի նեկայութեանը... —Այդ ինչ օտար մարդ է, ինձ մտա օտար մարդի չեն իրում... Եթէ ես հրաւիրել եմ ինձ մտ, կը նշանակէ անեցի է... Այս անուշիկը, դառնալով ինձ Վիկտորիան, շարունակեց, ամենքը ծիծաղում էին, աչքերս էր որ գիտակցութեան ինձ ինչ պիտի պատմէր, աչք անուշիկը բարեհաճել էր գիշերը ննջարանս մտնել, Այո, անկողնում պտտուած կարգում եմ եւ յանկարծ լըռու եմ լուսմ... ու ներկայանում է դանձր, գգնաթի մասին կը լսեմ... Իսկ դէմքը... ձեր Վանիչկան այստեղ չէ՞: Պետք Պետրովիչ չը կայ, ափսոս ես չեմ կարողանալու այնտեսակ գէ՞ք ներկայացնել... Իրապէս վաւարտ պատիւան, որը չափազանցօրէն մտածելու պատճառով, քիչ կեանք ունի... —Է՛, Վիկտորիա Պավլովնա... —Յետոյ, նայցի, տեսնում եմ լաւ չէ՛ ու ասում եմ շատ լաւ ժամանակին եկար Շէլլեյովիկա, ես դեռ երկի վրջս լացել եմ ու ազատ ջուրը յիմար Անիկան գեռ չէ թափել մտապել է, ինչպիսի գործը աստիք, Շէլլեյովի չարած մնաց:

—Սա իմ ունեցածը վերգրել առող պարտաւէր տրեւոյ ամուսնու բորեկամն է ասելով ներկայացրեց Շէլլեյովին, կոտնաչափոյն մի շէկ տխուր եւ անօթի արտայայտութիւն ունեցող մի պարոնի: Իսկ սա էլ նոյն ինքը ամուսնուն է, շարունակեց Վիկտորիան ներկայացնելով կէլէյովին, որը Պուգաչեւին էր նմանում իր սեղմումով, ոգնափչերի նմանող մազերով, փարթամ մորուքով եւ խեցգետնի աչքերին նմանող աչքերով:

—Կէլէյովի, Ալեքէյ Ստեպանով, հիւսիսը ու հասա ձայնով արաստանց նա—այստեղի հողատեր: Վիկտորիա Պավլովնան վրա բերեց —«Ապարդիւն սիրոյն ջանքեր» մակերիով: Ի՞նչ սա աչքով Շէլլեյովից ցոյց տալով՝ «Յարձակում անպէտք միջոցներով»:

—Սա իմ ունեցածը վերգրել առող պարտաւէր տրեւոյ ամուսնու բորեկամն է ասելով ներկայացրեց Շէլլեյովին, կոտնաչափոյն մի շէկ տխուր եւ անօթի արտայայտութիւն ունեցող մի պարոնի: Իսկ սա էլ նոյն ինքը ամուսնուն է, շարունակեց Վիկտորիան ներկայացնելով կէլէյովին, որը Պուգաչեւին էր նմանում իր սեղմումով, ոգնափչերի նմանող մազերով, փարթամ մորուքով եւ խեցգետնի աչքերին նմանող աչքերով:

կայն, յանձն առնել այդ ծանր իրաւոր, ձեռք գործնել այս բաղդի խաղին... Վերջին խօսքին վրայ կ'իյնր յանկարծ գլուխը վեր բարձրացուց եւ աստանալով հնարաբան սրբաբանութեամբ կեղծ պարիչա կերպարանք մը, սեւեւեղ աչքերը գէպի վեր ու պատասխանեց:

—Բազմ մի՛ ըսեր: Տէրք մեծ ու աստածանուն է Ան իր ճառաները ձեռնառնելու ու միտակ չի թողուր: —Խնդրեցէք եւ պիտի արուի ձեզի... Այդ քանի որ չափ անխոս մնաց, Մամոզ յայտի կենդանիներու նման անդադար բերին պարագութիւնը կը մտածէր ու մտածելով սեղանը կը թմրեցնէր: —«Մնդրեցէք և պիտի արուի ձեզի... Ինքն ալ շատ քորոզած էր այդ շոր բառերը, բայց... բայց... հիմա՛ իրականութիւն կար, հիմա՛ մրցում կար, հիմա՛ կեանքի ու մահու, տողակներ օտեցնելու և որովայններ հանգստորէն պարտապանութեամբ անպատեան պայքար կար, հետեւաբար... շոր վարդապետութեան ատեն չէր:

—Այո՛ շիտակ է, բայց... սակայն... միտակ խօսքը չունենք, քիչ մըն ալ գրական գործին նայինք: —Տէրք օրհնեալ ու փառաւորեալ է Ան իր ճառաները անոք ու յուսախար չը թողուր, եթէ միայն անոք մանանիսի հատի չափ հաւատք ունենան... —Ուրեմն գրե՞ք մը... բերե՞ք մը... գործի սկիզբ մը... —Տէրք կ'արթոյ, իր միտին ողջի մեր փրկիչ... Պատուելիին շատ հաճելի չէին գար այդ անօգուտ փոխադրելը, գիտնալով որ աստե՛ք իր կեռ չը թուրքներուն վրայ ալ իր ունեցած հաւատքին չափ կեղծ ու բռնազորակ չէին, գիտնալով որ ան ալ, լոկ սրտի միտի տակ կան գոհացում մը ստանալու համար կըսէր աստե՛ք, արտ ետական ինքնաստիքներ թեամբ մը ուստի, ընդ...

—Սա իմ ունեցածը վերգրել առող պարտաւէր տրեւոյ ամուսնու բորեկամն է ասելով ներկայացրեց Շէլլեյովին, կոտնաչափոյն մի շէկ տխուր եւ անօթի արտայայտութիւն ունեցող մի պարոնի: Իսկ սա էլ նոյն ինքը ամուսնուն է, շարունակեց Վիկտորիան ներկայացնելով կէլէյովին, որը Պուգաչեւին էր նմանում իր սեղմումով, ոգնափչերի նմանող մազերով, փարթամ մորուքով եւ խեցգետնի աչքերին նմանող աչքերով:

—Սա իմ ունեցածը վերգրել առող պարտաւէր տրեւոյ ամուսնու բորեկամն է ասելով ներկայացրեց Շէլլեյովին, կոտնաչափոյն մի շէկ տխուր եւ անօթի արտայայտութիւն ունեցող մի պարոնի: Իսկ սա էլ նոյն ինքը ամուսնուն է, շարունակեց Վիկտորիան ներկայացնելով կէլէյովին, որը Պուգաչեւին էր նմանում իր սեղմումով, ոգնափչերի նմանող մազերով, փարթամ մորուքով եւ խեցգետնի աչքերին նմանող աչքերով:

—Սա իմ ունեցածը վերգրել առող պարտաւէր տրեւոյ ամուսնու բորեկամն է ասելով ներկայացրեց Շէլլեյովին, կոտնաչափոյն մի շէկ տխուր եւ անօթի արտայայտութիւն ունեցող մի պարոնի: Իսկ սա էլ նոյն ինքը ամուսնուն է, շարունակեց Վիկտորիան ներկայացնելով կէլէյովին, որը Պուգաչեւին էր նմանում իր սեղմումով, ոգնափչերի նմանող մազերով, փարթամ մորուքով եւ խեցգետնի աչքերին նմանող աչքերով:

—Սա իմ ունեցածը վերգրել առող պարտաւէր տրեւոյ ամուսնու բորեկամն է ասելով ներկայացրեց Շէլլեյովին, կոտնաչափոյն մի շէկ տխուր եւ անօթի արտայայտութիւն ունեցող մի պարոնի: Իսկ սա էլ նոյն ինքը ամուսնուն է, շարունակեց Վիկտորիան ներկայացնելով կէլէյովին, որը Պուգաչեւին էր նմանում իր սեղմումով, ոգնափչերի նմանող մազերով, փարթամ մորուքով եւ խեցգետնի աչքերին նմանող աչքերով:

(Շարունակելի)

հասնեց զայն :

— Արեւն վաղը գրեմք ամեն բան . . .
— Սակայն կը յուսաս որ յոստով համաձայնին . . . զժողովրդին շնորհ հաներ տեղի հեռաւորութեան պատճառով . կրօնքի խօսք չեն յարուցաներ . . . Դու ինձ քու բերանովդ պատմեցիր մէկու մը զէմ ըրածնին ու գրածնին . . .

— Մէկը կիյնայ՝ բայց միւսը կը վաստկի . մէկուն փորձառութենէն միւսը կը խրատուի կզգուշանայ եւ խելով կը վարուի . . . այդ բոլորը կարգադրուած է . ես գիտեմ անոնց ներքին բնազդը . զանոնք շլացնելու միջոցները . . . այդ կէտը ինձի ձգէ . Որբի . անտէրի . թշուառի խօսք պէտք չէ . ուսմունք կայ . կըսենք . ուսմունք . . . առաջնակարգ . բարձր . երրորդական ուսմունք . . . լեզուներ . արուեստ . գիտութիւն . . . ասոնք որ լսեն աշխարհի չորս անկիւններէն կը վազեն . . .

— Տէ՛ր . օգնէ տկար ծառաներուդ . զրկէ անոնց քու ողորմութիւնդ ու գթութիւնդ ամենակալ գահէդ . առաջնորդէ զԻրենք . . .

— Ամէն . . . մրմառաց պատուելին ու հոգեկան տաղանայր անցաւ . մտայլ անյուսութեան ամպը փարատեցաւ զզուարթ երեսէն ու զարշատիպ ժըպիտ մը սահեցաւ .

Բաւական երկար ժամանակ անցած է սոյն յիշատակելի օրուան վրայէն . Ձմեռուան ցուրտ ու զժխեմ օրերը վրայ հասած են . անձրեւ ու տժգոյն արեւ օրուան յաճախակի հիւրերն են . նոյնմբերի չորեքշաբթի երեկոյ մըն է . 1897 ին :

Սդրաղֆորսի մեծ փողոցի անդրիզան խոշոր եկեղեցիին զրան առջև . այդ լուր օրուան բոլորովին անսովոր արտակարգ ոգեւորութիւն մը կայ . կիսամերկ ու եղկելի երևւոյթով տղաքներ . սիկարէթներ բերաններն . կուզան քանի մը միտասկան խօսքեր կընեն . եւ կրք մը ծաղրանքի կուռնեն ապուշ անբանութիւններով . ու կը հեռանան . . . Աւելի չափաւորներ եւս կը հետեւին անոնց օրինակին ու խլացուցիչ աղմուկն ու խնդուքը ծայր կուտայ նոզկայի պատկերին . . .

Փողովարանին երկաթէ վանդակաշարին ծանուցման յատուկ տախտակին վրայ փակցուած է այս երեկոյ խոշոր ուճըլամ մը . սովորականէն շատ աւրբեր ու նորօրինակ :

Ռէքլամին ճակատը . մեծու աչքի ընկնող տառերով գրուած է Ճառագող շալաւասան . իսկ անոր ներքեւ նկարո ամ է մեծազիր պատկեր մը . բանտարկեալի տարագով ու կապանքներով . — ձեռքերը անցուած միջնադարեան կաթօլիկներու գործածած տանջափայտերուն նման երկու հաստ լախտերու մէջ . վզին երկաթէ օձիք մը . որուն մէջէն խոշոր շղթայ մը երկարելով կը միանայ գետնի վրայի մէկ մեծ երկաթէ գնդակին . իսկ իր բովանդակ արնայայտութիւնը օտաջած է անպիսի եղկելի . այնպիսի ցաւատանջ երեւոյթ մը . որ տեսողին հոգին կը ճմլէ : Ասոր ներքեւ կարգին գրուած են հետեւեալը . — «Պատուելի . . . եսն պիտի երեւնայ սոյն տարագով եւ պատմէ իր կանոնքի վրայ . Կ. Ա. (կաժօքն Աստուծոյ) . Դշ . ժամը 8ին յետ միջառուր . Իրեն պիտի ընկերակցին կինը . հայկական տարագով . որը նոյնպէս պիտի խօսի և քանի մը թիւրքիայէն բերուած

հայ որբեր . նոյնպէս տեղական հայ տարագով . որոնք հայկական տաղեր պիտի երգեն : Պիտի նախագահէ Պատ. Յոն Տրքարն Վ. Ա. : Ժողովէն վերջ պագաք մը պիտի բացուի արեւելեան ասեղնագործութեանց վաճառման համար : Ամենուն սրտալիբ բարեւիկ կը մայթենք :

(Շարունակելի)

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ «ԴՐՕՇԱԿՆԷՆ

Երկու տարի առաջ Վանայ մէջ ձերբակալուած Վարդգէսը՝ ինչպէս յայտնի է իբրեւ յեղափոխական մահուան դատապարտուած էր տեղական դատարանէն . այժմ կը սեղեկանանք որ Կ. Պոլսոյ վճարակատար ատեանը բեկանի է մահուան դատաւճիռը և Վանա դատարանին յանձնարարք . որ նորէն քննուի :

— Բեթեւապարկէն կը հեռագրեն որ ինչպէս Գոլիցիին պիտի հրաժարի իր պաշտօնէն :

— Հեռագրիւնները Բեթեւապարկէն կը ըսողորդեն որ հայոց հոգեւորականութիւնը ազերսագրով մը Ռուս կառավարութենէն խնդրեր է Պէթլէօրով գրաւուած հայ եկեղեցւոյ գոյքերը ետ վերադարձուի . որի առթիւ կողկաս ապստամբական շարժում եւ տէնօրական բազմաթիւ փորձեր տեղի ունեցան :

— Դեկտեմբեր 3ին Բեթեւապարկի մէջ 600 հոգիէ բազկացած ճաշկերթով մը տեղի ունեցեր է Կօրիլէնկոյի նախագահութեամբ . մասնակցողները մեծ մասամբ գրագէտներ . գիտականներ ու փաստաբաններ եղած են : Այդ ճաշկերթոյն մէջ ալ որոշում մը տրուեց է . որ իր պահանջներով կը համապատասխանէ Զեմստվոյի ներկայացուցիչներուն որոշումին :

— Դեկտ. 12ին Օտէսայի բազմամարդ փողոցներէն միոյն մէջ սպանութեան փորձ եղեր է ուտիկանապետին վրայ . սէնօրիտը անյայտացած է . ուտիկանապետը անյուսալի փրճակի մէջ տարուեր է հիւանդանոց :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ք Ո Ւ Ր Ք Ո Ւ

Դեկտեմբեր 13ին Ք. Դուռը զեպաններուն յայտարարած է որ համաձայն է ընդունելի նոր 23 սպաները Մակեդոնական ժանտարմաներու կազմակերպութիւնը վերանորոգելու համար :

— Բացի այդ Ք. Դուռը եւրոպական գահիճներէն խնդրած է որ ճեշում բանեցնեն այն կառավարութիւններուն վրայ . որոնց երկրներէն խառնարաներ կուզան և խառնութիւններ կը հանեն թուրքիոյ մէջ :

— Ք. Դուռը Յունաց պատրիարքէն կրկին պահանջած է որ Մոնասթիր եպիսկոպոս Յովակիմը ետ կանչուի . որովհետեւ ատելութեան սերմեր կ'ցանէ պուլկար և յոյն հասարակութիւններու միջեւ :

— Յունաց Սինօզը նիստ ունենալով քննեց է Ք. Դուռն պահանջը Յովակիմ եպիսկոպոսը ետ կանչելու համար եւ որոշեց զայն կանչել որպէս զի արդարանայ . — Դեկտ. 13ին Սելանիքէն կը հեռագրեն որ քաղաքական յանցաւորները դատելու համար կազմուած արտակարգ դատարանը սկսած է իր նիստերը :

Դատի միջոցին աստիճանական արտակարգ գործակատարը իր ներկայացուցիչները կը զրկէ . իսկ ուսականը ոչ :

— Պոլսոյ պուլկար էքզարքը խիստ լեզուով Մակեդոնիոյ պուլկարներու կացութեան մասին բողոքադիր մը տուած է թուրք կառավարութեան և բողոքագրին պատճէնն ալ զրկած է Օօֆիայի Սինօզին : Ք. Դուռը գեռ պատասխանած չէ էքզարքի բողոքագրին :

ՌՈՒՍԻԱ

Վրտաէն օրուան հերոսն է . անոր նախագահութեամբ նախարարական խորհուրդը պիտի աշխատի ուսումնասիրել Զեմստվոններուն . քաղաքային խորհուրդներու եւ գիւղական վարչութեանց վերաբերեալ բարենորոգումները :

— Ամիրալ Իրիթօյիովը անձամբ կը կազմակերպէ Մ. Արեւելք գացող Յրգ նաւատորմը :

— Արեւսիւնիոյ թաղաւորը 100 հազար ֆրանք նուիրած է ուսուլիւրաւորեալներուն :

— Արգարագատութեան նախարար Մուրադիէֆ իր հրամարականը ետ առած է :

— Ան ծովեան նաւատորմիկի հրամանատարը 38 նաւատի գինւորական գատարանին յանձնած է . որովհետեւ խիստ անկարգութիւններ ըրեր են :

ՌՈՒՍ—ՃԱՐՈՆԱԿԱՆ

Պ Ա Տ Ե Ր Ա Չ Մ

Թօքթոյէն դեկտ. 16ին կը հեռագրեն հետեւեալը . ճաբօնացիները 14ին գրաւած են Էրլունկանի ամրութիւններէն ամբողջ շարք մը :

— Նոյնպէս Թօքթոյէն կը հեռագրեն որ Բօրթ Արթուրը պաշարով զօրաբանակը յոյս ունի մինչեւ Փետր. կէտը գրաւել Բօրթ Արթուրը : Զը նայած որ ուսուները մեծ կորուստներ տուած են «203» բարձրութեան քով եղած ընդհարումին ատեն . այնուա-

մենայնիւ որոշած են կռուի մինչեւ վերջին մարդը :

— Աէօթէրի գործակալութիւնը կը հաստատէ ուսուլիւրալ Քօնստանթնուպոլսոյ սպանումը . Շթէօսէլի վիրաւորութիւնը . ձիէն իյնալուն պատճառով և նոյնպէս Սմիրնօվին վիրաւորութիւնը :

— Թօքթոյէ դեկտ. 15ին կը հեռագրեն որ քաղաքը լիքն է զինուորներով . ինչպէս պատեւազմի սկիզբէն էր : Մարաշայի Օնեմայի զօրքերուն թիւը պիտի հասցուի մինչեւ 500000 իս Յօրմօզան և հարաւային կզղինը Պալթիկեան նաւատորմիկին զէմ պաշտպանելու միջոցներ ձեռք կառնուին : Տալիսի — Լեւոսեանկ երկաթուղիի զիճը լաւ վիճակի մէջ է :

— Դեկտեմբեր 16ին Շանխայէն կը հեռագրեն թէ Թատայ նաւահանգստի հրամանատարին ինչպէս և չին պատերազմական նաւերուն հրամայած է որ արգելք հանդիսանան ուսական Ասկոլա և Դրօզօվոյ զրահաւորներու փախստեան փորձերուն : Կը հաւատեն թէ Շանխայ պիտի գան չինական զրահաւորներ :

ՔԱՏԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

—)o(—

Տարին վերջնապու մօտ է և մեր բաժանորդներէն շատերը դեռ իրենց բաժնեկիւնները չեն վճարած :

Կան և այնպիսիներ որոնք երկու տարեկան պարտք ունին : Ինչպիսի կերելի այդ մարդիկը կը կարծեն թէ մենք թուզը տէմբը ձրի կառնենք . գրաշարները ու տպարաններն ալ ձրի կաշխատին և մենք հաց չենք ուտի . այլ օդով կապրինք :

Քիչ մը աչնիւ ըլլալու են մեր ըր վճարող բաժանորդները . մանաւանդ անոր համար որ մենք երբէք ստանց բաժանորդներու պահանջին թերթ չենք զրկեր մարդու : Պահանջողը և իր պարտականութիւնը կատարելու տարրական զգացումէն զուրկ չը պիտի ըլլայ :

Ամրագրութիւն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔԱՐՏԷԶԸ

Վանայի մէջ կը ծախուի «Խաբկէն-Սիւնի» ընթերցարանի մէջ :

—)o(—

ОТГОВОРНИКЪ

Мурадъ-Ераносянъ

Печатница «Взаимность» Варва